

Abel

ABEL FERRATER

OBRA ARTÍSTICA: PINTURA I ESCULTURA

Ajuntament de
la Selva del Camp

A LA
SELVA FEM
CULTURA

eIC
eCASTELL
LA SELVA DEL CAMP

UNA NOVA EXPOSICIÓ OBRES LES PORTES AL CASTELL

Ara, i continuant amb la temàtica d'artistes locals, dediquem l'espai del Castell a l'obra de l'Abel Ferrater.

Tant de la vida i obra d'aquest **artista selvatà** com de la seva generositat amb el poble ja en parlem àmpliament en aquest llibret. Per això, i com a Regidor de Cultura, en aquestes línies vull incidir sobre la importància de mantenir sempre activa la sala d'exposicions del Castell. I estem treballant en aquesta direcció. Volem oferir una programació diversa d'exposicions vinculades a la cultura del nostre país.

El nombre de visites que tinguem en cada una de les exposicions programades ens ha de servir per avaluar l'encert en la temàtica escollida. Exposicions obertes a les nostres escoles, a les nostres associacions i entitats i al públic en general. Caldrà fer-ne una bona difusió, més enllà de l'àmbit estrictament local, i convertir l'activitat cultural de la Selva en un actiu de valor a l'hora de promocionar del nostre municipi. La cultura també ha de col·laborar en fer de la Selva un referent dels pobles del Camp.

**Una nova exposició ens obre les portes:
us convido a entrar-hi**

Jordi Vinyals – Regidor de Cultura

Avui, la Selva gaudeix d'una zona escolar i d'un espai públic enjardinat gràcies a la donació de l'Abel Ferrater (1917-1999) de la que fou la seva finca de la Rasa. El col·legi públic porta el seu nom, així com l'avinguda que mena a aquest i a l'institut.

L'obra artística de l'Abel, dipositada a Casa de la Vila, està inventariada i consta de prop de quatre-centes peces entre pintures, escultures i objectes. De les seves fotografies conservades a l'Arxiu Municipal se'n feu una exposició l'any següent del seu traspàs i, se n'edità un llibre el 2003.

L'agost de 2007, amb l'estrena de la zona enjardinada del que havia estat la seva residència, es presentà una performance amb un audiovisual, on l'Abel repassava la seva trajectòria vital acompanyat d'imatges i amb música en directe, la qual s'enregistrà per Canal Camp i ha quedat com a un document d'aproximació a la seva personalitat.

Ara, en el marc de la Festa Major, presentem una exposició antològica de la seva obra pictòrica. D'aquesta en podem distingir dues parts, una figurativa conformada per bodegons i paisatges de proximitat i, una altra de la seva vessant surrealista. També hi trobarem una petita mostra d'obres de joventut i algunes de les escultures i formes del seu llegat.

La seva contemplació ens ajudarà a recordar-lo, acostar-nos a la seva sensibilitat i, potser, a trobar algunes claus de la seva peculiar existència.

Per la seva obra artística i per la seva donació generosa, l'Abel és un dels Fills il·lustres de la vila. Gaudim de la seva deixa.

La Selva del Camp, Novembre de 2011

Abel Ferrater

UNA APROXIMACIÓ BIOGRÀFICA

L'Abel va néixer a la Selva del Camp el dia, 30 de juny de 1917, fill de Joan Ferrater i Maria Hortet. Tenia un germà, Joan, quatre anys més gran que ell.

Nascut en el sí d'una casa benestant -el seu pare era un terratinent-, existeixen una sèrie de circumstàncies en la seva infància i primera joventut, que marcarien el seu caràcter i part de la seva obra. Per una banda, els seus pares esperaven que el segon fill fos una nena i, per aquest motiu, vestien l'Abel amb roba femenina. Orfe de mare, essent molt jove, va idealitzar el seu record i, en canvi, tingué un ressentiment de per vida de la figura paterna. El seu germà dibuixava i pintava i ell volgué imitar-lo i, per aquest motiu, acudia, amagat del seu pare, a l'acadèmia de Ferré Revescall a Reus.

El pare es tornà a casar i, el seu germà morí en un bombardeig a Barcelona el 1938. L'Abel vol fugir del nucli familiar i accepta la mobilització militar com un alliberament. Resulta ferit i ha d'observar una llarga convalescència a l'hospital de la Sabinosa a Tarragona on inicia una relació de parella amb una infermera que no prosperarà.

Acabada la guerra, de 1940 a 1948, es dedica sobretot a la fotografia que alterna amb la pintura

i, a partir de 1942, exposa a diverses sales de Reus i Tarragona. Es trasllada a Lleida i l'any 1947 guanya el primer premi en l'Exposició provincial d'Art i després exposa a la galeria Paheria. L'any següent es presenta i guanya el concurs de cartells de la Fira de sant Anastasi de la capital del Segre.

Amb ganes de viatjar i conèixer món, se'n va a Mèxic, un país pel qual sentia una atracció especial -recordava com la data que figurava a la Font de Mitja Vila (1519), davant de la seva casa pairal a la Selva, coincidint amb el descobriment i conquesta de Mèxic per part de la corona espanyola, l'hi havia fomentat l'interès per aquell país ultramarí-. Allí entra en contacte amb la colònia catalana exiliada de la guerra civil i, l'agost de 1951 presenta una exposició a la seu de l'Orfeó Català de la capital amb pintures de paisatges de Catalunya, sobretot, i amb algunes notes de mercats i paisatges mexicans. Enric F. Gual que fou director del Museo Nacional de San Carlos fa l'introducció al catàleg en aquests termes: "L'amable realisme de l'artista, saturat de poesia i emoció, facultada la seva expressió per un notable ofici, ens transporta idealment al cor d'unes estimades perspectives tarragonines i lleidatanes en plena coincidència sentimental... doble motiu perquè admirem la seva obra de pintor i portador de records profunds".

Aquesta exposició li obre les portes al mercat americà. Des de 1952 a 1957 recorre les principals capitals departamentals presentant i venent olis dels seus paisatges; prop de la trentena de mostres (San Luis de Potosí, León, Guanajuato, Celaya, Querétaro, Aguascalientes, Zacatecas, Guadalajara, Mazatlán, Torreón, Monterrey, Tampico, ciutat de Mèxic...).

El crític i historiador de l'art Jorge Crespo de la Serna reconeix la sensibilitat de Ferrater que "consigue plasmar en sus lienzos esa luz transparente pero al propio tiempo de una calidad lechosa, opalescente". Un altre artista, Manuel Leal, es refereix a l'Abel amb aquests termes "... así para el pintor Ferrater es una necesidad, primero amar el tema y luego abordarlo; así pues, a más de la amplia preparación técnica y de la facilidad del maestro, destaca en su obra el fino sentido para interpretar nuestra luz, que se quiebra en nuestras coloridad callejas en las más brillantes luces y en las más caprichosas sombras, que él conquista con una intención, con un sentimiento que nos recuerda a otro gran pintor levantino: Joaquín Sorolla y Bastida".

Se sent afalagat. El fet d'anar venent paisatges dels llocs on exposa li permet guanyar-se la vida, però un cop ja limitat el mercat i la necessitat d'innovar, el porten a d'altres disciplines.

El maig de 1954, a León (estat de Guanajuato), presenta al costat dels olis, escultures de fang (torsos masculins i femenins, figures de dansarines, dona amb nen) i, a Tampico, l'any 1957 innova amb unes pintures sobre vidre amb motius de l'art romànic i gòtic català.

En una entrevista feta el 1997, l'Abel declarava "vaig aprofitar per conèixer el país exposant als casals

Abel i Joan

Joan i Abel, 1925

catalans però quan portava més de vint exposicions em vaig cansar i ho vaig deixar; em vaig instal·lar a ciutat de Mèxic i des d'allí me'n anava als EUA i, a Nova York, el que més vaig vendre va ser surrealisme", i, també "amb cinc quadres em pagava un viatge a Europa: vaig fer vuit viatges transoceànics; sempre vaig viure de la meua pintura". Explicava com a Acapulco, entre d'altres, havia venut obra seva a John i Jackie Kennedy i havia intercanviat dibuixos amb Gary Cooper.

L'obra surrealista de l'etapa americana la desconeixem. En canvi, en les que va realitzar a la Selva en la última etapa de la seva vida hi trobem influències estilístiques de Remedios Varo, una reconeguda pintora mexicana nascuda a Catalunya que l'Abel va conèixer o de Leonora Carrington, una altra autora mexicana d'origen anglès.

A la dècada dels seixanta, quan el seu pare es mor, decideix tornar a la Selva, s'estableix a la finca de la

Rasa que ha heretat i, transforma el mas en un xalet-estudi amb un aire californià.

En la seva primera època alterna la pintura -torna al paisatgisme, en aquest cas local- amb la decoració, pràctica que ja havia desenvolupat a Califòrnia en els darrers mesos de la seva estada americana. Adquireix i transforma una casa de l'Albiol i crea una urbanització residencial a la Rasa, que pretén sigui una colònia d'artistes.

Tot i que molta gent admira la seva obra i fins el requereixen per decorar espais o li compren alguns dels seus quadres, se sent incomprès, es lamenta de la mediocritat intel·lectual que l'envolta i, es converteix en un personatge pessimista, solitari i excèntric; inicia una etapa de pintura surrealista on plasma les seves dèries, on sovint, ell, és el centre de l'acció, envoltat d'incomprensió, d'especulació... Ell és el lliri blanc, pur, assetjat pels insectes, el xiprer desarrelat, l'artista enreixat, l'ull observador entre esclètxes; el bosc, les bombolles, el tauler

d'escacs blanc i negre, l'espelma (de la vida) encesa o fumejant i les cortines entreobertes o tancant-se són temes i símbols recurrents.

Els seus convilatans el reconeixen com l'artista i, en realitat, cal constatar que va viure de i per l'art. Estimava i s'interessava per qualsevol disciplina artística, incloent-hi la música i el cinema; contínuament li bullien idees que intentava plasmar en la pintura o l'escultura. De la mínima manipulació de qualsevol objecte en trobava la manera de convertir-lo en una forma estètica o d'utilitat: claus de porta o aixetes soldades, retalls de fusta o metall, pedres, ampolles de vidre, etc.

Una altra passió van ser els arbres i, plantar-los era per ell una activitat creativa -"no he tingut fills, però he tingut arbres" repetia sovint. Fins asseverava que en el retorn a la Selva hi pesava el fet de retrobar-se amb els pins de la Rasa que havia plantat de pinyó el dia del seu cinquè aniversari, com si hagués sentit una crida dels orígens. Si els

arbres eren els seus fills, els gossos, sobretot, i els gats, eren la seva companyia; molts encara recorden la imatge de l'Abel passejant amb els dàlmates dalt del seu descapotable vermell.

Sentint-se vell, cansat i amb problemes de salut, sense família propera, en els darrers anys de la seva vida va acusar, d'alguna manera, el síndrome de Diògenes sense perdre la lucidesa mental.

Tot i amb això, podríem afirmar que l'Abel va viure en plenitud i en llibertat i, el 1994 va voler fer la deixa de la finca, la casa, l'obra i el seus béns "al poble de la Selva", en va fer dipositar l'Ajuntament i, encara, donà els seus estalvis per a la construcció d'un orgue per a l'església de Sant Andreu que recordés el que s'havia destruït a la revolta de 1936.

Filantrop o misantrop?, aquesta és la disjuntiva.

Morí als vuitanta-dos anys, el 25 d'agost de 1999.

Lleida, 1948

Mèxic, dècada dels 50

Als jardins de la Rasa

Senectud

PAISATGES

B
O
D
E
G
O
Z
S

S
U
R
R
E
A
L
I
S
M
E

E S C U L T U R A

Coordinació i textos:
Joaquim M. Masdeu Guitert

Fotografies:
Arxiu Abel Ferrater

Contraportada:
Retrat de l'Abel de J. Nieto (1953)

Disseny:
SAIG disseny

